Handläggare
Björn Bylund

Datum
2014-03-24

Diarienummer
UAN-2014-0183

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Remiss: Yttrande över Utbildningsdepartementets promemoria Riksinternatskolor (Dnr U2014/2011/GV)

Förslag till beslut

att avge yttrande till Utbildningsdepartementet enligt kontorets förslag.

Bakgrund

Uppsala kommun har inbjudits av Utbildningsdepartementet att besvara remissen Riksinternatskolor (Dnr U2014/2011/GV) och kommunledningskontoret har överlämnat remissen till Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och Barn- och ungdomsnämnden för handläggning och besvarande å kommunens vägnar.

Sammanfattning

Riksinternatskolor (U2014/2011/GV) har utretts av en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet. Promemorian innehåller förslag till författningsändringar för att ge riksinternatskolorna samma ställning som andra skolor och att de särskilda bidrag som lämnas för verksamheten vid dessa skolor tas bort. Förslaget innebär också införandet av ett enhetligt system för statsbidrag för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige. Det gäller även IB-utbildning för utlandssvenska elever utom i de fall dessa elever omfattas av förordningen (SKOLFS 2002:7) internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

Kontoret föreslår nämnden tillstyrka Utbildningsdepartementets förslag, med tillägget att avstämningsdatum för statsbidrag ändras från 1 till 15 september för att synkroniseras med avstämningsdatum för interkommunala ersättningar.

Ärendet

Förutom ovan nämnda förslag framhålls i promemorian att behovet av elevhemsplatser för utlandssvenka elever minskat då det idag är betydligt vanligare att man vid utlandstjänstgöring tar med sig barnen utomlands och låter dem gå i skola där än att låta dem studera vid

en riksinternatskola i Sverige. Arbetsgruppen ser det också som tveksamt att ordna särskild utbildning för utlandssvenska elever i de fall föräldrarna är permanent bosatta utomlands.

Arbetsgruppen anser inte heller att det finns tillräckliga skäl att lämna dagens särskilda bidrag till riksinternatskolor för internatverksamhet riktad till utlandssvenska elever. Som argument lyfter man skollagens princip om lika villkor och påtalar att det finns flera skolor med internatverksamhet som tar emot elever från hela Sverige, och i vissa fall även elever vars föräldrar är bosatta utomlands, men som inte uppbär statsbidrag för sin internatverksamhet. Utifrån principen om lika villkor bör samma regelverk gälla för alla skolor med elevhemsboende.

Enligt nuvarande regelverk lämnas också ett extra bidrag som stöd till skolverksamheten vid riksinternatskolor. Arbetsgruppen föreslår utifrån samma princip om lika villkor att även detta bidrag ska tas bort, då bidraget avser en flexibel skolorganisation, ett krav som idag ställs på all skolverksamhet.

Den andra delen av förslaget gäller införandet av ett enhetligt system för bidrag till utlandssvenska elever. Idag regleras dessa stasbidrag av tre förordningar och arbetsgruppen föreslår att detta system ersätts av en ny och moderniserad förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever. Den nya förordningen föreslås inbegripa även bestämmelser om statsbidrag för elever vilka läser IB-utbildning i Sverige vid en gymnasieskola. Ett undantag görs dock för elever vilka omfattas av den tidigare nämnda förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

Arbetsgruppen klargör att statsbidrag lämnas även för en utlandssvensk elev som har en hemkomun i Sverige. Det innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag till fristående huvudmän för dessa elevers skolgång. Arbetsgruppen föreslår därför att detta ska tydliggöras i skollagen och att Skolverket ska ges i uppdrag att informera hemkommunen om att statsbidrag lämnats för dessa elever för att underlätta för hemkommunen om en huvudman begärt bidrag för en sådan elev.

Med arbetsgruppens förslag blir det inte heller möjligt för skolor som idag har ställning som riksinternat att ta ut avgifter för utbildning annat än på det sätt skollagen idag reglerar. Avgiftafriheten gäller dock inte IB-utbildning, oavsett huvudman.

I förslaget lyfts också frågan om elevhemsboende och påtalar att frågan om Skolinspektionens tillsynsansvar för internatboenden är föremål för rättslig prövning. Oavsett utgången av den prövning som görs bedömer arbetsgruppen att en ändring bör göras i skollagen så att det blir tydligt att bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling även gäller i internatverksamhet kopplad till skolverksamhet och att Skolinspektionen har tillsynsansvar för sådan internatverksamhet. Som skäl framförs att sådant elevboende kan ses som en förlängning av skolverksamheten.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmlund

T.f. Direktör

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2014-03-13

U2014/2011/GV

Utbildningsdepartementet

Riksinternatskolor

Förord

Den 3 juli 2012 uppdrog Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) åt Ingegärd Hilborn, då rättssakkunnig vid Statens skolinspektion, att biträda departementet med att utreda och utarbeta förslag rörande internationella skolor, utlandsskolor, Europaskolor, riksinternatskolor, internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning) och svensk gymnasieutbildning på engelska (U2012/3777/SAM). Uppdraget har genomförts i form av en arbetsgrupp (U 2012:C). I arbetsgruppen har ämnessakkunniga Märit Gunneriusson Karlström och Linnea Svenander varit sekreterare. I arbetsgruppen har även ingått kanslirådet Per Eriksson, ämnesrådet Lars Werner och departementssekreterarna Peter Eide-Jensen, Linnéa Lindberg och Torun Rudin (Utbildningsdepartementet), departementsrådet Birgittha Widman (Utrikesdepartementet) och departementssekreteraren Andreas Hermansson (Finansdepartementet).

Under utredningsarbetet har studiebesök genomförts vid de tre riksinternatskolorna. Skolorna har även besvarat en enkät om elevsammansättningen under läsåren 2007/08–2012/13. Medlemmar av arbetsgruppen har träffat Statens skolverk och Statens skolinspektion för att ta del av deras synpunkter och erfarenheter inom området.

Härmed redovisas resultatet av det utredningsarbete som gjorts vad gäller riksinternatskolor.

Stockholm i mars 2014.

Innehållsförteckning

Sammanfattning 4
1 Författningsförslag 5
1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) 5
1.2 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor 9
1.3 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655) 10
1.4 Förslag till förordning (0000:00) om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever 11
1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna 15
2 Riksinternatskolor och statsbidrag för utlandssvenska elever 17
2.1 Riksinternatskolorna får samma ställning som andra fristående skolor 17
2.2 Enhetligt system för bidrag för utlandssvenska elever 19
2.3 Följder av förslagen 24
2.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 26
3 Konsekvensutredning 28
3.1 Inledning 28
3.2 Konsekvenser för staten 28
3.3 Konsekvenser för kommunerna 30
3.4 Konsekvenser för huvudmännen för dagens riksinternatskolor 31
3.5 Konsekvenser för företag 31
3.6 Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män 32
3.7 Konsekvenser för barn och elever 32
3.8 Sveriges medlemskap i Europeiska unionen 33
4 Författningskommentar 34
Referenser 38

Sammanfattning

I dag finns det tre fristående grund- och gymnasieskolor som har ställning som riksinternatskola. Riksinternatskolorna har enligt skollagen (2010:800) till uppgift att anordna skola för i första hand utlandssvenska elever. Antalet utlandssvenska elever som går i skolan i Sverige minskar dock och dessa elever utgör en minoritet av riksinternatskolornas elever. Det finns inte längre behov av att ha en särskild verksamhet för elevgruppen och det föreslås därför att ställningen som riksinternatskola tas bort. På så sätt får riksinternatskolorna samma ställning som andra fristående skolor, med samma rätt till ersättning för de elever som tas emot. Statsbidrag bör fortsätta att lämnas för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige. Samma regler för statsbidrag bör i huvudsak gälla oavsett vilken skola eleverna väljer.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)
dels att 29 kap. 15 och 16 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 29 kap. 15 § ska utgå,
dels att 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 och 35 §§, 19 kap. 45 § samt 29 kap. 1 och 17 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse | *Föreslagen lydelse*

10 kap.

37 §[1]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

11 kap.

36 §[2]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

16 kap.

52 §[3]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §,

---

[1] Senaste lydelse 2010:800.
[2] Senaste lydelse 2010:800.
[3] Senaste lydelse 2010:800.

var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

17 kap.

31 §[4]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

35 §[5]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

---

[4] Senaste lydelse 2010:800.

[5] Senaste lydelse 2010:800.

19 kap.

45 §[6]

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

29 kap.

1 §[7]

I detta kapitel finns bestämmelser om - bosättning (2–5 §§), - hemkommun och hemlandsting (6 §), - utlandssvenska elever (7 §), - personer med begåvningsmässig funktionsnedsättning (8 §), - information om icke skolpliktiga ungdomar (9 §), - handläggning (10 och 11 §§), - talerätt (12 §), - samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §), - tystnadsplikt (14 §), - *riksinternatskolor (15 och 16 §§)*, - International Baccalaureate (17 §), - överlämnande av betygshandlingar (18 §), - informationsskyldighet (19 §), och - övriga bemyndiganden (20–29 §§).	I detta kapitel finns bestämmelser om - bosättning (2–5 §§), - hemkommun och hemlandsting (6 §), - utlandssvenska elever (7 §), - personer med begåvningsmässig funktionsnedsättning (8 §), - information om icke skolpliktiga ungdomar (9 §), - handläggning (10 och 11 §§), - talerätt (12 §), - samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §), - tystnadsplikt (14 §), - International Baccalaureate (17 §), - överlämnande av betygshandlingar (18 §), - informationsskyldighet (19 §), och - övriga bemyndiganden (20–29 §§).

[6] Senaste lydelse 2012:109.
[7] Senaste lydelse 2010:800.

17 §[8]

En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

---

[8] Senaste lydelse 2010:800.

1.2 Förslag till förordning om upphävande av förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor

Härigenom föreskrivs att förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2015.

---

1. Bestämmelserna i 2–8 och 10 §§ ska fortsätta att gälla till och med 2018 för utbildning i grundskolan, utbildning i gymnasieskolan och internationell gymnasial utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2015 vid en sådan internatskola som vid utgången av juni samma år hade ställning som riksinternatskola.

2. Statsbidrag enligt 7 § ska i fall som avses i 1 beräknas med utgångspunkt i det genomsnittliga antalet utlandssvenska elever vid skolan den 15 januari respektive den 15 september aktuellt bidragsår. Statens skolverk beslutar om statsbidraget för varje skola och betalar utan rekvisition ut statsbidraget till huvudmannen i början av februari, april, oktober och december. Utbetalningarna i februari och april anpassas efter antalet utlandssvenska elever den 15 januari. Reglering görs vid utbetalningarna i oktober och december.

1.3 Förslag till förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § studiestödsförordningen (2000:655) ska ha följande lydelse.

2 kap.

2 §[9]

Inackorderingstillägg får lämnas till studerande vid andra läroanstalter och utbildningar än sådana som ingår i skolväsendet och har offentlig huvudman enligt skollagen (2010:800). Det får också lämnas för studier vid utbildningar med offentlig huvudman inom skolväsendet, om den studerande är utlandssvensk eller deltar i förberedande dansarutbildning i grundskolan.

Inackorderingstillägg får utöver vad som anges i 1 § lämnas till en studerande

1. i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 vid en riksinternatskola,	*1.* i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 inom skolväsendet, om den studerande är utlandssvensk,
2. i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 inom skolväsendet, om den studerande är utlandssvensk,	2. vid en fristående gymnasiesärskola, eller
3. vid en fristående gymnasiesärskola, eller	*3.* vid en gymnasiesärskola med offentlig huvudman, om den studerande är utlandssvensk.
4. vid en gymnasiesärskola med offentlig huvudman, om den studerande är utlandssvensk.	

Centrala studiestödsnämnden får meddela närmare föreskrifter om vem som kan få inackorderingstillägg.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2015.

2. Till studerande som före den 1 juli 2015 har påbörjat grundskoleutbildning i årskurserna 7–9 vid en sådan internatskola som vid utgången av juni samma år hade ställning som riksinternatskola, får inackorderingstillägg lämnas enligt 2 kap. 2 § i dess äldre lydelse även för tid därefter, dock längst till utgången av juni 2018.

---

[9] Senaste lydelse 2013:148.

1.4 Förslag till förordning (0000:00) om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 §

Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag till huvudmän inom skolväsendet som tar emot utlandssvenska elever.

Förordningen innehåller också bestämmelser om statsbidrag till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB-utbildning) och som tar emot utlandssvenska elever.

Förutsättningar för statsbidrag

2 §

Statsbidrag får lämnas till huvudmän för grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt till anordnare av sådan IB-utbildning som avses i 29 kap. 17 § skollagen (2010:800).

3 §

Statsbidrag får lämnas för utbildning av utlandssvenska elever från och med årskurs 7 i grundskolan eller grundsärskolan till och med gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller IB-utbildningen. Statsbidrag får dock inte lämnas för utbildning av elever i sådan IB-utbildning som anordnas med statligt bidrag enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

4 §

Med utlandssvensk elev avses en elev vars vårdnadshavare stadigvarande vistas i utlandet och av vilka minst en är svensk medborgare.

En elev som tillhör gruppen utlandssvenska elever när han eller hon börjar utbildningen ska anses tillhöra denna grupp under hela tiden i årskurserna 7–9 i grundskolan eller grundsärskolan respektive hela tiden i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller IB-utbildningen, även om de faktiska förhållandena för eleven ändras under studietiden.

En elev som först vid ett senare tillfälle uppfyller villkoren för att tillhöra gruppen utlandssvenska elever ska anses som utlandssvensk under återstoden av tiden i årskurserna 7–9 i grundskolan eller grundsärskolan respektive återstoden av tiden i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller IB-utbildningen.

5 §

Bidrag för det första kalenderhalvåret lämnas för den som är elev i utbildningen den 1 februari. Bidrag för det andra kalenderhalvåret lämnas för den som är elev i utbildningen den 1 september.

6 §

Statsbidrag beräknas för ett kalenderhalvår i sänder.

Statsbidragets storlek

Grundskola och grundsärskola

7 §

För elever i grundskolan eller grundsärskolan lämnas bidrag med ett belopp per elev och kalenderhalvår som beslutas särskilt av regeringen.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

8 §

För elever i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan lämnas bidrag med ett belopp per elev och kalenderhalvår som motsvarar hälften av det belopp per elev och läsår som Statens skolverk har föreskrivit för respektive program, och i förekommande fall inriktning, med stöd av 13 kap. 9 § gymnasieförordningen (2010:2039) eller, om ett särskilt belopp har beslutats enligt 16 kap. 51 § tredje stycket, 16 kap. 55 § andra stycket, 19 kap. 44 § tredje stycket eller 19 kap. 48 § tredje stycket skollagen (2010:800), hälften av det beloppet.

För elever på introduktionsprogram lämnas bidrag med ett belopp per elev och termin som beslutas särskilt av regeringen.

IB-utbildning

9 §

För elever i IB-utbildning lämnas bidrag med ett belopp per elev och termin som motsvarar hälften av det belopp per elev och läsår som Statens skolverk har föreskrivit för naturvetenskapsprogrammet med stöd av 13 kap. 9 § gymnasieförordningen (2010:2039).

Ansökan, beslut och utbetalning

10 §

Bidraget för det första kalenderhalvåret söks hos Statens skolverk senast den 15 februari det kalenderår ansökan avser. Bidraget för det andra kalenderhalvåret söks senast den 15 september.

Skolverket ska fatta beslut om och betala ut bidraget senast den 15 mars för det första kalenderhalvåret och senast den 15 oktober för det andra kalenderhalvåret.

Uppgiftsskyldighet

11 §

Huvudmannen är skyldig att lämna Statens skolverk de uppgifter som behövs för bedömningen av om statsbidrag får lämnas enligt denna förordning.

Återbetalning av statsbidrag

12 §

Den som har tagit emot statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att statsbidrag har lämnats felaktigt eller med för högt belopp, eller

2. statsbidraget av någon annan orsak har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta.

Statens skolverk ska besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett bidrag om någon är återbetalningsskyldig enligt första stycket. Om det finns särskilda skäl, får Skolverket efterge återkrav helt eller delvis. En upplysning om bestämmelserna i denna paragraf ska tas in i beslutet om statsbidrag.

Informations- och upplysningsskyldighet för Statens skolverk

13 §

Om statsbidrag lämnas för en elev som är folkbokförd i landet ska Statens skolverk i samband med att utbetalning sker underrätta elevens hemkommun om att bidrag lämnats för eleven. Skyldigheten gäller inte om eleven är kvarskriven i en kommun enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481).

14 §

Statens skolverk ska lämna råd och upplysa om möjligheten till utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bemyndigande

15 §

Statens skolverk får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2015, då förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige ska upphöra att gälla.

2. Förordningen ska tillämpas från och med den 1 januari 2016 på utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2015. Förordningen ska dock inte tillämpas på utbildning som statsbidrag lämnas för enligt

övergångsbestämmelserna till förordningen (0000:00) om upphävande av förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor.

3. Förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige ska fortsätta att gälla till och med 2015 för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2015.

1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna

dels att 18 § ska upphöra att gälla,

dels att 1 och 15 §§ ska ha följande lydelse.

1 §[10]

Stockholms kommun och Göteborgs kommun samt Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna (SSHL) får vid sidan av sin respektive gymnasieskola *och riksinternatskoleverksamhet* med statligt bidrag anordna internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning) enligt föreskrifterna i denna förordning.	Stockholms kommun och Göteborgs kommun samt Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna (SSHL) får vid sidan av sin respektive gymnasieskola med statligt bidrag anordna internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning) enligt föreskrifterna i denna förordning.

15 §[11]

För den internationella gymnasiala utbildningen lämnas statsbidrag som ett finansiellt stöd till kostnader för undervisningen för varje budgetår för

- högst 90 årselevsplatser i vardera Stockholm och Göteborg, och
- högst 120 årselevsplatser vid SSHL.

I bidragsunderlaget får inte sådana elever ingå som elevens hemkommun ger ersättning för enligt 29 kap. 17 § skollagen (2010:800).

För utlandssvenska elever vid SSHL lämnas även statsbidrag till kostnader för internatverksamhet.

---

1. Denna förordning ska kungöras i Statens skolverks författningssamling (SKOLFS). Förordningen träder i kraft den 1 juli 2015.

---

[10] Senaste lydelse SKOLFS 2002:7.

[11] Senaste lydelse SKOLFS 2011:54.

2. Bestämmelserna i 15 § i dess äldre lydelse och bestämmelsen i 18 § första stycket ska fortsätta att gälla till och med 2018 för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2015. Bestämmelsen i 18 § andra stycket ska fortsätta att gälla för sådan utbildning till och med 2015.

3. I fall som avses i 2 ska, för bidragsåren 2016–2018, statsbidrag enligt 18 § första stycket beräknas med utgångspunkt i det genomsnittliga antalet utlandssvenska elever den 15 januari respektive den 15 september aktuellt bidragsår. Beräkningarna ska avse elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2015 och vars hemkommuner inte betalar ersättning till huvudmannen enligt 29 kap. 17 § skollagen (2010:800). Statens skolverk beslutar om statsbidraget och betalar utan rekvisition ut statsbidraget till huvudmannen i början av februari, april, oktober och december. Utbetalningarna i februari och april anpassas efter elevantalet den 15 januari. Utbetalningarna i oktober och december anpassas efter elevantalet den 15 september.

2 Riksinternatskolor och statsbidrag för utlandssvenska elever

2.1 Riksinternatskolorna får samma ställning som andra fristående skolor

Förslag: Riksinternatskolorna ska få samma ställning som andra fristående skolor och de särskilda bidrag som lämnas för verksamheten vid dessa skolor ska tas bort.

Skäl för förslagen

Minskat behov av elevhemsplatser för utlandssvenska elever

I dag finns det tre riksinternatskolor: Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket (SSHL), Lundsbergs skola och Grennaskolan. Skolorna har enskilda huvudmän och är fristående skolor med ställning som riksinternatskola.

Riksinternatskolorna har till uppgift att anordna skola för i första hand utlandssvenska elever (29 kap. 15 § andra stycket skollagen [2010:800]). Med utlandssvensk elev avses en elev vars vårdnadshavare stadigvarande vistas i utlandet och av vilka minst en är svensk medborgare (29 kap. 7 § första stycket skollagen). Vad om avses med att någon stadigvarande vistas i utlandet definieras vare sig i skollagen eller i förarbetena till bestämmelsen. Statens skolverk har uttalat att vårdnadshavarna ska tillbringa sin dygnsvila utomlands under en sammanhängande tidsperiod om sex månader för att vistelsen ska anses vara stadigvarande. Tillfälliga avbrott i utlandsvistelsen saknar dock betydelse för bedömningen (Skolverket, Information om statsbidrag för utlandssvenska elever, elever vid riksinternatskolor och IB-elever, den 23 april 2012). Begreppet "stadigvarande vistas" förekommer även i skattelagstiftningen (se 3 kap. 3 § inkomstskattelagen [1999:1229]). Skolverkets tolkning motsvarar den innebörd som begreppet har enligt skatterättslig praxis (se prop. 2004/05:19 s. 30).

Det totala antalet elever på riksinternatskolorna läsåret 2012/2013 var 854. Av dessa tillhörde 185 målgruppen utlandssvenska elever. I jämförelse med förhållandena läsåren 2007/08–2010/11 är det en minskning med drygt 70 elever. En minskning kan även noteras om man jämför med siffror från 1995–2000, då antalet utlandssvenska elever var omkring 300 (se Skolverket, Utlandssvenska barn och ungdomar vid riksinternat, kommunala och fristående skolor i Sverige, Slutrapport, dnr 97:811, s. 34). Andelen utlandssvenska elever av det totala antalet elever vid riksinternatskolorna har över en treårsperiod sjunkit från 27 till 22 procent. I tabell 2.1 synliggörs förändringen i elevsammansättning vid de tre skolorna.

Tabell 2.1 Elevsammansättning vid riksinternatskolorna Grennaskolan, Lundsbergs skola samt Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket läsåren 2007/2008–2012/2013

Läsår	Antal elever totalt	Antal utlands-svenska elever totalt, med utlandssvenska internatelever inom parentes	Andel utlands-svenska elever totalt	Antal internat-elever totalt	Andel internat-elever totalt
2007/2008	1058	258,5 (257,5)	24%	620	59%
2008/2009	992	254 (252)	26%	594	60%
2009/2010	957	259,5 (256,5)	27%	598	62%
2010/2011	970	260 (259)	27%	597	62%
2011/2012	961	238 (237)	25%	593	62%
2012/2013	854	184,5 (182,5)	22%	507	59%

Källa: Uppgifter från Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket, Lundsbergs skola och Grennaskolan lämnade i februari 2013.

När systemet med riksinternatskolor infördes i början av 1970-talet motiverades det med ett växande internationellt samarbete och en expanderande biståndsverksamhet, vilket förväntades leda till en ökad efterfrågan på elevhemsplatser (se prop. 1970:53 s. 15). Sedan dess har antalet svenskar som engageras utomlands mycket riktigt fortsatt att öka, inte minst efter Sveriges inträde i EU. Samtidigt har efterfrågan på utbildning vid riksinternatskolorna för utlandssvenska elever minskat. Med hänsyn till vad som framkommit om antalet utlandssvenska elever vid skolorna framstår därför slutsatsen från 1970-talet – att fler svenskar i arbete utomlands ger en ökad efterfrågan på elevhemsplatser – inte längre som adekvat.

En granskning av gruppen utlandssvenska elever vid riksinternatskolorna ger vid handen att ett fåtal är barn till utlandsstationerade statstjänstemän. Enligt uppgifter från Utrikesdepartementet vistades läsåret 2012/13 drygt 400 barn till utsända medarbetare utomlands med sina föräldrar, medan endast 4 barn återfanns på riksinternatskolorna. På motsvarande sätt gick omkring 100 barn med föräldrar inom Försvarsmakten i skola utomlands, medan 1 barn gick på en riksinternatskola. Bland utsända statsanställda är det med andra ord betydligt vanligare att ta med sig barnen utomlands och låta dem gå i skola där än att låta dem studera vid en riksinternatskola i Sverige. Denna slutsats bör kunna dras även beträffande övriga grupper av svenskar som tjänstgör utomlands under en begränsad tid.

Bland de utlandssvenska eleverna finns flera elever vars familjer är permanent bosatta utomlands. Det framstår som tveksamt om det ska organiseras en särskild verksamhet för att möta dessa familjers önskemål om att ge barnen möjlighet att bo vid en svensk skola.

Sammanfattningsvis är det inte längre befogat att ha särskilda skolor som i första hand ska ta emot utlandssvenska elever. Därför bör särställningen som riksinternatskola tas bort.

Lika villkor

Till de skolor som har ställning som riksinternatskolor utgår statsbidrag för internatverksamheten enligt förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor. För utlandssvenska elever som läser IB-utbildning vid SSHL lämnas statsbidrag till internatverksamhet enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna. Statsbidragens storlek avgörs av antalet utlandssvenska elever som bor på internatet. Samtidigt finns det flera skolor i Sverige som har internatverksamhet utan att uppbära statsbidrag för denna verksamhet. Dessa skolor tar emot elever från hela landet och det finns även exempel på elever vars föräldrar är bosatta utomlands. Med utgångspunkt i skollagens princip om lika villkor bör huvudregeln vara att samma regelverk gäller för alla skolor med elevhemsboende. Mot bakgrund av vad som sagts i föregående avsnitt finns det inte tillräckligt tungt vägande skäl för att lämna bidrag för internatverksamhet riktad till utlandssvenska elever. Detta bidrag bör därför tas bort.

Enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor lämnas också ett extra bidrag som stöd till skolverksamheten. I avtal som ingåtts mellan staten och huvudmannen för respektive skola anges att det extra bidraget lämnas för att möjliggöra en flexibel skolorganisation (se regeringens beslut den 20 december 2011, U2000/3519/G, U2001/1897/G och U2001/3653/G). Kravet på flexibilitet är dock något som gäller för alla skolor och det finns därför inte skäl att ha kvar ett sådant särskilt bidrag. Även detta bidrag bör därför tas bort.

2.2 Enhetligt system för bidrag för utlandssvenska elever

Förslag: Statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Det nya systemet ska även gälla statsbidrag till kostnader för IB-utbildning för utlandssvenska elever, utom i vissa fall. Reglerna ska samlas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige.

Skäl för förslagen

En ny förordning om statsbidrag för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

För närvarande lämnas statsbidrag för kostnader för utbildning för utlandssvenska elever enligt tre olika förordningar. För elever vid riksinternatskolorna lämnas bidrag dels enligt förordningen (2011:525)

om statsbidrag till riksinternatskolor, dels enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

Enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor lämnas bidrag för utlandssvenska elever som går på utbildning motsvarande årskurserna 7–9 i grundskolan och gymnasieskolan och IB-utbildning (5 §). Förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska läroverket i Sigtuna innehåller bestämmelser enligt vilka Stockholms kommun, Göteborgs kommun och Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna får anordna IB-utbildning med statsbidrag (1 §). Enligt förordningen lämnas statsbidrag till kostnader för undervisningen för elever som inte har någon hemkommun som ger ersättning för utbildningskostnaderna enligt bestämmelser i skollagen (15 §). Detta innebär att statsbidrag kan lämnas för utlandssvenska elever. Bidrag enligt förordningen kan även lämnas för andra elever som inte har någon hemkommun som är skyldig att bekosta deras utbildning. Det främsta exemplet på sådana elever är barn till beskickningsmedlemmar som inte kommer från länder som ingår i EU eller EES eller från Schweiz (jfr 29 kap. 3 § andra stycket och 17 § första stycket skollagen [2010:800]).

Till övriga huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grund- eller grundsärskolan eller i gymnasie- eller gymnasiesärskolan lämnas bidrag enligt förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige. Enligt uppgift från Statens skolverk betalas bidrag enligt den sist nämnda förordningen ut även när utlandssvenska elever går IB-utbildning som anordnas av huvudmannen för en gymnasieskola, trots att sådan utbildning bedrivs vid sidan av gymnasieskolan och eleverna alltså inte är elever i gymnasieskolan i skollagens mening.

Förutsättningarna för att bidrag ska få lämnas för en elev skiljer sig åt mellan förordningarna. Det finns även vissa skillnader mellan bidragsnivåerna för de bidrag som lämnas. Vilka förutsättningar som gäller och med vilket belopp bidrag lämnas beror på vilken skola eleven väljer.

I och med att systemet med riksinternatskolor avskaffas bör förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor upphävas. Därefter skulle statsbidrag för utlandssvenska elever vid de skolor som i dag har ställning som riksinternatskolor kunna lämnas enligt förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige. Den sist nämnda förordningen är dock inte anpassad för enskilda huvudmän med en hög andel utlandssvenska elever, eftersom bidrag enligt förordningen inte kan sökas förrän större delen av bidragsåret passerat (6–7 §§). Det finns även i övrigt behov av att göra förändringar i förordningen. Gemensamma och enhetliga regler för statsbidrag för utlandssvenska elever som tas emot i årskurs 7–9 i grundskolan eller

grundsärskolan eller i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan bör därför i stället samlas i en ny och moderniserad förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Den nya förordningen bör även innehålla bestämmelser om statsbidrag för utlandssvenska elever som går IB-utbildning hos en sådan utbildningsanordnare vars avgifter till International Baccalaureate Organization (IBO) betalas av staten. En sådan anordnare har rätt till ersättning från hemkommunen för utbildningskostnaderna för sådana elever som är bosatta i Sverige och som hemkommunen annars skulle ha varit skyldig att erbjuda utbildning i gymnasieskolan (jfr 29 kap. 17 § skollagen). Statens åtagande att betala avgifter till IBO regleras i förordningen (1993:795) om statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office. I praktiken innebär bestämmelserna i förordningen att staten betalar avgifter för de huvudmän för gymnasieskolor som, vid sidan av denna, också anordnar IB-utbildning.

Den nya förordningens bestämmelser om statsbidrag för utlandssvenska elever som går IB-utbildning bör dock inte omfatta elever som går en sådan IB-utbildning som anordnas enligt föreskrifterna i förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna. Som nämnts ovan kan bidrag enligt den sist nämnda förordningen lämnas såväl för utlandssvenska elever som för andra elevgrupper. Vidare innehåller förordningen inte bara bestämmelser om statsbidrag, utan även regler om elevplatser och antagning, utbildningens innehåll och personal. I förordningen regleras således inte enbart frågor som har en direkt koppling till riksinternatskolorna eller till statsbidrag för utlandssvenska elever. Utöver förändringar av de bestämmelser som rör bidrag för internatverksamhet (se avsnitt 2.1), föreslås därför inga ändringar av bestämmelserna i förordningen.

Bidrag ska kunna lämnas även för utlandssvenska elever med hemkommun och för elever som upphör att vara utlandssvenska innan utbildningen avslutas

Enligt såväl förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor som förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige lämnas i dag bidrag för utlandssvenska elever oberoende av om de har en hemkommun eller inte. Det finns inget skäl att göra någon ändring i detta avseende i den nya förordning som ska ersätta dagens förordningar. Den grupp elever som framför allt berörs av denna regel är elever vars vårdnadshavare är utsända för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst. Under tjänstgöringstiden fortsätter nämligen eleverna vara folkbokförda i Sverige och på den ort där familjen senast var bosatt (14 § folkbokföringslagen [1991:481]).

I likhet med vad som redan gäller enligt dagens förordningar bör en elev som tillhör gruppen utlandssvenska elever när han eller hon börjar sin utbildning anses som utlandssvensk under hela utbildningstiden, även

om de faktiska förhållandena förändras (6 § respektive 1 §). Utöver vad som gäller enligt dagens förordningar bör även elever som först senare uppfyller villkoren för att anses som utlandssvensk anses tillhöra denna kategori under återstoden av utbildningstiden. Några förnyade bedömningar av om en elev är utlandssvensk behöver därmed inte göras så länge som eleven fortsätter en och samma utbildning, vilket underlättar administrationen av statsbidraget.

Informationsskyldighet och återbetalning av statsbidrag

Som nämnts ovan kan en elev som ingår i kategorin utlandssvenska elever ha en hemkommun i Sverige. Av 1985 års skollag (1985:1100) framgick att kommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående grund- och gymnasieskolor samt riksinternatskolor inte gällde, om statsbidrag lämnades för en utlandssvensk elevs utbildning (9 kap. 6 och 8 a §§ samt 10 kap. 1 c §). Motsvarande bestämmelser fördes inte in i den nya skollagen. Det har inträffat att huvudmän tagit emot statsbidrag samtidigt som de fått bidrag från elevernas hemkommuner. För att undvika att detta upprepas föreslås att det klargörs i skollagen att en utlandssvensk elevs eventuella hemkommun inte är skyldig att lämna bidrag till huvudmannen för en fristående skola eller en anordnare av IB-utbildning om statsbidrag lämnas för eleven. I syfte att underlätta möjligheten för kommuner att upptäcka om en huvudman begärt bidrag för en sådan elev förslås att Skolverket i vissa fall får en skyldighet att informera hemkommunen om att statsbidrag lämnats för en elev. Skyldigheten bör omfatta de elever som är folkbokförda i Sverige och som inte är kvarskrivna.

På senare tid har det även inträffat att statsbidrag lämnats för elever som inte uppfyller villkoren för att anses vara utlandssvenska. Det är av stor vikt att återkrav kan riktas mot den som förorsakar att statsbidrag lämnas felaktigt eller med ett för högt belopp. Även om statsbidrag av någon annan orsak lämnas felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta framstår det som skäligt att bidraget kan återkrävas. Skolverket bör därför få författningsstöd för att i dessa fall helt eller delvis kräva tillbaka bidrag. Om det finns särskilda skäl för det bör Skolverket dock kunna efterge återkrav helt eller delvis. Den nya förordningen bör därför innehålla bestämmelser om återbetalning av statsbidrag och möjlighet att efterge återkrav.

Utbetalning och statsbidragets storlek

Statsbidraget för kostnader för utbildning enligt den nya förordningen bör betalas ut terminsvis. För vårterminen bör bidraget beräknas med utgångspunkt i elevantalet den 1 februari, medan man för höstterminen bör utgå från förhållandena den 1 september. Vid dessa tidpunkter bör antalet elever ha hunnit stabiliseras i förhållande till vad som är fallet vid terminsstarten. Huvudmannen bör komma in med sin ansökan om statsbidrag till Skolverket senast två veckor senare. Skolverket bör fatta

beslut om och betala ut bidraget senast i mitten av mars respektive oktober.

Eftersom bidraget är avsett att täcka kostnaderna för elevernas utbildning bör det i princip motsvara vad kommuner lämnar i bidrag till fristående skolor. År 2011 var medelvärdet för kommunernas bidrag till de fristående grundskolorna cirka 86 000 kronor per elev och läsår. Medianvärdet samma år uppgick till mellan 70 000 och 80 000 kronor. Enligt regleringsbrevet för Statens skolverk avseende budgetåret 2011 (U2011/7200/S) uppgick samma år det bidrag som lämnas för utbildning i grundskolan enligt förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige till 37 600 kronor per termin och elev (vilket blir 75 200 kronor per år). Sedan dess har beloppet uppräknats mot skolindex vid två tillfällen. För bidragsåret 2013 uppgick det till 39 000 kronor per termin, det vill säga 78 000 kronor per år (se regleringsbrevet för budgetåret 2013, U2012/7265/S). Det bidrag som lämnas enligt förordningen motsvarar alltså i princip medianvärdet för kommunernas bidrag till de fristående skolorna. Dagens nivå för bidrag enligt förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige är därför en lämplig utgångspunkt för framtida regeringsbeslut om bidragsnivån när det gäller statsbidrag för utlandssvenska elever i grund- eller grundsärskolan. För grundskoleelever vid riksinternatskolorna lämnades, enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor, för bidragsåret 2013 bidrag med 77 600 kronor per elev och år (se regleringsbrevet för budgetåret 2013). För grundskoleelever, som utgör en mycket liten andel av de utlandssvenska eleverna vid riksinternatskolorna, innebär förslaget således en marginell höjning av bidraget.

För elever i gymnasieskolan lämnas för närvarande bidrag enligt den så kallade riksprislistan, där Skolverket med stöd gymnasieförordningen (2010:2039) föreskriver vilka belopp som en kommun ska betala till en enskild huvudman per elev, program och inriktning. Denna ordning bör fortsätta att gälla. För IB-utbildning framgår av regleringsbrevet för Skolverket att bidrag enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor ska lämnas med det belopp som enligt riksprislistan utgår för naturvetenskapsprogrammet. Denna bidragsnivå bör fortsätta gälla.

För bidragsåret 2013 lämnades bidrag enligt förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna med 77 800 kronor per årselevplats (se regleringsbrevet för budgetåret 2013). Bidraget var därmed 2 300 kronor lägre än vad som följer av riksprislistan för naturvetenskapsprogrammet inklusive måltider (6 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2013:1] om vissa belopp för elever vid fristående gymnasieskolor [riksprislistan] och gymnasiesärskolor, internationella skolor samt ersättning för visst stöd på introduktionsprogrammet

avseende 2013). En ändring av detta bör göras inför bidragsåret 2015, då övriga förslag föreslås träda i kraft (se avsnitt 2.4), så att bidraget motsvarar det bidrag som enligt riksprislistan utgår för naturvetenskapsprogrammet.

2.3 Följder av förslagen

Samma förutsättningar att driva grund- och gymnasieskola

Riksinternatskolorna är fristående grund- och gymnasieskolor. Förslagen i avsnitt 2.1 och 2.2 innebär sammanfattningsvis att samma förutsättningar kommer att gälla för de fristående skolor som för närvarande har ställning som riksinternatskola som för andra fristående skolor.

Samtliga huvudmän kommer att ha samma rätt till bidrag för utlandssvenska elever. Statsbidrag för utbildning av utlandssvenska elever ska vidare utgå med samma belopp oavsett vilken skola eleven går på. De nya reglerna ska gälla alla utlandssvenska elever i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. De ska dessutom gälla utlandssvenska elever som går en IB-utbildning med undantag för de elever som går på en utbildning som anordnas med statsbidrag enligt föreskrifterna i förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna. Den sist nämnda förordningen ska fortsätta att gälla, men de bestämmelser som rör statsbidrag till kostnader för internatverksamhet ska upphävas. Vidare ska det belopp med vilket statsbidrag lämnas till kostnader för undervisningen justeras, så att bidragsbeloppet motsvarar det belopp som ska lämnas för IB-utbildning enligt den nya förordningen om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

För dagens riksinternatskolor är en följd av förslagen att det inte längre kommer att vara möjligt att ta ut avgifter för utbildning inom de aktuella skolformerna i större utsträckning än vad som är möjligt enligt skollagen. Skollagens förbud mot att ta ut avgifter för utbildning i grund- och gymnasieskolan kommer därmed att få genomslag fullt ut. Det bör dock noteras att förslagen inte påverkar möjligheten att ta ut avgifter för IB-utbildning för de riksinternatskolor som, vid sidan av sin gymnasieskola, även anordnar sådan utbildning. Skollagens bestämmelser om avgiftsfrihet gäller nämligen inte IB-utbildning. I förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna anges uttryckligen att avgifter får tas ut för utbildningen (17 §). Majoriteten av de offentliga och fristående skolor som anordnar IB-utbildning i dag tar dock inte ut några avgifter.

Elevhemsboende

Med avskaffandet av statsbidrag för internatverksamhet skapas likvärdiga förhållanden mellan olika skolor med elevhemsboenden. Samtliga huvudmän kan välja vilken nivå man vill hålla exempelvis i fråga om personaltäthet och måltidsservice eller kringaktiviteter. Avgifter för boendet kan tas ut enligt överenskommelse med vårdnadshavare.

Sedan hösten 2013 är frågan om riksinternatskolornas internatverksamhet omfattas av Statens skolinspektions tillsynsansvar föremål för rättslig prövning. Enligt en dom från Kammarrätten i Stockholm omfattas internatverksamhet som äger rum utanför skoldagen inte av Skolinspektionens tillsynsansvar (se dom den 22 november 2013 i mål nr 6413–15-13). Skolinspektionen har överklagat domen till Högsta förvaltningsdomstolen, som har meddelat prövningstillstånd (se Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 11 februari 2014 i mål nr 8148–8150-13).

Oavsett utgången i Högsta förvaltningsdomstolen görs bedömningen att det bör göras en ändring i skollagen så att det klart framgår av lagen att bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling gäller även i en internatverksamhet som har nära samband med en skolverksamhet samt att sådan internatverksamhet står under Skolinspektionens tillsyn. Detta mot bakgrund av att ett elevboende som har ett nära samband med skolverksamheten och som är skilt från föräldrarna kan anses utgöra en förlängning av skolverksamheten. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har den 29 januari 2013 tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta vissa förslag till ändringar av skollagen (U2013/467/SAM). Den 5 november 2013 utvidgades uppdraget så att det även omfattar en utredning av elevhemsboende (U2013/7046/SAM). Några förslag avseende elevhemsboenden lämnas därför inte i denna promemoria.

Inackorderingstillägg

Enligt studiestödsförordningen (2000:655) får inackorderingstillägg lämnas till en studerande i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 vid en riksinternatskola (2 kap. 2 § 1). Vidare anges att inackorderingstillägg får lämnas till en studerande i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 inom skolväsendet, om den studerande är utlandssvensk (2 kap. 2 § 2). Som en följd av att systemet med riksinternatskolor avvecklas kommer elever som inte är utlandssvenska, men som deltar i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 vid en sådan skola som i dag är en riksinternatskola, inte längre ha rätt till inackorderingstillägg. Enligt statistik från Centrala studiestödsnämnden har den grupp elever som berörs av förslaget uppgått till mellan 1 och 5 under läsåren 2007/08–2011/12. Förändringen berör således ett mycket litet antal elever.

Förslaget att avveckla systemet med riksinternatskolor har inga följder vad gäller möjligheten till inackorderingstillägg för elever som deltar i

gymnasieutbildning vid sådana skolor. Bestämmelser om inackorderingstillägg för elever vid fristående gymnasieskolor finns i 2 kap. 1 och 2 §§ studiestödsförordningen.

2.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2015. För elever som dessförinnan påbörjat utbildning vid en riksinternatskola ska statsbidrag i huvudsak lämnas i enlighet med vad som gäller enligt dagens föreskrifter under återstoden av deras skolgång i årskurserna 7–9 i grundskolan, deras utbildning i gymnasieskolan eller deras IB-utbildning. För elever i grundskolan som beviljats inackorderingstillägg ska äldre bestämmelser om inackorderingstillägg fortsätta gälla till och med juni 2018.

Skäl för förslaget

Tidpunkt för ikraftträdande

Förslaget att avskaffa systemet med riksinternatskolor kommer att påverka verksamheten för de riksinternatskolor som finns i dag på flera sätt. Skolorna kommer behöva anpassa sig till att inte längre ha möjlighet att ta ut avgifter för utbildningen i grund- och gymnasieskolan i högre utsträckning än vad som följer av bestämmelserna i skollagen. De kommer också behöva anpassa sig till att inte längre få statsbidrag till kostnader för internatverksamhet och till att det så kallade extra bidrag som lämnas som särskilt stöd till skolverksamheten enligt förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor försvinner. Förändringarna bör inte träda i kraft under pågående läsår. Ett lämpligt datum för ikraftträdande är därför den 1 juli 2015.

Statsbidrag för elever som påbörjar utbildning vid en riksinternatskola före ikraftträdandet

Mot bakgrund av skollagens princip om att utbildning i grundskolan och gymnasieskolan ska vara avgiftsfri framstår det som rimligt att möjligheten att ta ut avgifter för utbildning i grund- och gymnasieskolan försvinner i samband med ikraftträdandet. Med hänsyn till såväl eleverna som skolorna bör däremot statsbidrag, under en övergångsperiod, fortsätta lämnas i enlighet med nuvarande regelverk för elever som påbörjar utbildning vid en riksinternatskola innan förändringarna träder i kraft. Detta bör gälla till dess att eleverna slutfört den utbildning de påbörjat, dock längst till och med 2018. Visserligen kommer nästan alla elever som påbörjar utbildning i årkurs 7–9 i grundskolan, utbildning i gymnasieskolan eller IB-utbildning före ikraftträdandet ha avslutat denna utbildning före sommaren 2017. Det bedöms dock vara rimligt att ha en längre övergångsperiod med hänsyn till elever som av något skäl inte håller normal studietakt.

Utbetalning och beräkning av statsbidrag under övergångsperioden

Under övergångsperioden bör särskilda regler för utbetalning och beräkning av statsbidragen gälla. Vad gäller statsbidrag som i dag lämnas enligt förordningen om riksinternatskolor föreslås att utbetalning under övergångsperioden ska ske i början av februari, april, oktober och december i stället för varje månad. Förändringen föreslås med hänsyn till att antalet elever som bidrag lämnas för kommer att sjunka stadigt. Med dagens system för utbetalning skulle huvudmännen få alltför stora utbetalningar under årets första nio månader (jfr 9 §).

Vad gäller det statsbidrag för internatverksamhet som i dag lämnas enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna föreslås att bidraget för bidragsåren 2016–2018 ska beräknas med utgångspunkt i antalet elever respektive bidragsår. Enligt dagens regler beräknas bidraget med utgångpunkt i förhållandena föregående bidragsår (18 § andra stycket). Regelverket bygger alltså på ett antagande om att antalet elever för vilka bidrag lämnas är förhållandevis konstant över tid. Under åren 2016–2018 kommer dock antalet elever för vilka bidrag för internatverksamhet kan lämnas att minska stadigt, vilket motiverar att bidraget i stället beräknas med utgångspunkt i antalet elever under bidragsåret. Med hänsyn till att förordningen förutsätter att skolan lämnar uppgifter om elevantalet den 15 januari och den 15 september föreslås att utbetalningar av bidrag för internatverksamhet under åren 2016–2018 betalas ut i början av februari, april, oktober och december (jfr 16 § andra stycket).

Inackorderingstillägg för elever som påbörjar utbildning i grundskolan vid en riksinternatskola före ikraftträdandet

När det gäller elever i grundskolan som beviljats inackorderingstillägg är det rimligt att äldre bestämmelser fortsätter att gälla till och med juni 2018. Förslaget innebär att elever som vid ikraftträdandet redan påbörjat utbildning i årskurs 7–9 i grundskolan vid en riksinternatskola och som inte är utlandssvenska kan få inackorderingstillägg under återstoden av utbildningen i grundskolan.

3 Konsekvensutredning

3.1 Inledning

I denna promemoria föreslås att de skolor som i dag har ställning som riksinternatskola ska få samma ställning som andra fristående skolor och att de särskilda bidrag som lämnas för verksamheten vid dessa skolor ska tas bort. De särskilda bidragen lämnas för utlandssvenska elever och utgörs av bidrag till kostnader för internatverksamheten och ett extra bidrag för att möjliggöra en flexibel skolorganisation.

I promemorian föreslås nya gemensamma regler om statsbidrag till huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grundskolan eller grundsärskolan, i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan. Reglerna föreslås även gälla när utlandssvenska elever tas emot på sådan IB-utbildning som anordnas av huvudmannen för en gymnasieskola, utom när huvudmannen anordnar utbildningen med statligt stöd enligt föreskrifterna i förordningen (2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna.

Förslagen i promemorian berör främst de tre skolor som i dag har ställning som riksinternatskola. De nya reglerna om statsbidrag för utlandssvenska elever berör dock alla huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grundskolan eller grundsärskolan, i gymnasie- eller gymnasiesärskolan samt nästan alla huvudmän som tar emot sådana elever i sin IB-utbildning. Därutöver berör förslagen i promemorian staten. De närmare konsekvenserna av förslagen beskrivs nedan.

3.2 Konsekvenser för staten

Statens besparing med anledning av att de särskilda bidragen till riksinternatskolorna tas bort

Bidragsåret 2013 lämnades 55 600 kronor i bidrag för internatverksamheten för varje elev som uppfyllde villkoren för statsbidrag, medan det extra bidraget uppgick till 15 200 kronor för gymnasieelever och 12 000 kronor för grundskoleelever. För elever på IB-utbildning på Grennaskolan lämnades extra bidrag med samma belopp per elev som för gymnasieelever. För IB-elever vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket (SSHL) lämnades inget extra bidrag. I början av 2013 fanns det 185 utlandssvenska elever vid riksinternatskolorna, varav 14 gick i grundskolan och 57 läste IB-utbildning på SSHL. Förslagen kan därmed antas innebära en besparing på omkring 12,2 miljoner kronor per år.

Under de första åren efter förändringarnas ikraftträdande föreslås att övergångsbestämmelser ska gälla, enligt vilka bidrag till

internatverksamhet och extra bidrag lämnas för elever som påbörjat sin utbildning i grund- eller gymnasieskolan eller sin IB-utbildning före den 1 juli 2015. År 2015 är det därför endast fråga om en besparing på cirka 1,5 miljoner kronor. Den årliga besparingen ökar därefter successivt under 2016–2018.

Statens kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

I avsnitt 2.2 föreslås en ny förordning om statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige. Enligt förslaget bör bidragsnivåerna ligga på samma nivå som de bidrag som lämnas enligt förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige. Det innebär en höjning av bidraget med 400 kronor per elev och år för elever på grundskolenivå för vilka bidrag för närvarande lämnas enligt förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor. Med samma antal grundskoleelever som fanns vid riksinternatskolorna i början av 2013 innebär detta en kostnadsökning om 5 600 kronor per år.

I avsnitt 2.2 föreslås att det bidrag för undervisningskostnader som lämnas enligt förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna ska motsvara grundbeloppet för det naturvetenskapliga programmet. Detta innebär en ökning med 2 300 kronor per elev och år. Enligt uppgift från Statens skolverk lämnades bidrag enligt förordningen för 119 elever bidragsåret 2012. Vid detta elevantal innebär förändringen en kostnadsökning om 273 700 kronor per år.

Enligt förslaget till ny förordning om statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige ska elever som uppfyller villkoren för att vara utlandssvenska först när utbildningen pågått en tid anses vara utlandssvenska under återstoden av utbildningen oavsett om förhållandena ändras ännu en gång. Att en elevs vårdnadshavare både hinner flytta ut och flytta tillbaka under en elevs utbildning i årskurs 7–9 i grund- eller grundsärskolan, i gymnasie- eller gymnasiesärskolan eller IB-utbildning torde vara tämligen ovanligt. Enligt uppgift från riksinternatskolorna fanns det 185 utlandssvenska elever vid skolorna läsåret 2012/13. För bidragsåret 2012 lämnade Skolverket statsbidrag för i genomsnitt 11 utlandssvenska elever per termin på andra skolor. Sammantaget framstår det som ett rimligt antagande att antalet elever för vilka statsbidrag får lämnas skulle öka med högst 5 elever till följd av förslaget. Flertalet utlandssvenska elever går på ett högskoleförberedande nationellt program. Statsbidraget för de tillkommande 5 eleverna skulle därför uppgå till omkring 78 000 kronor per elev. Förslaget skulle därmed leda till en kostnadsökning på omkring 390 000 kronor.

Konsekvenser för Statens skolverk

Förslagen i promemorian innebär vissa förändringar som kommer att få betydelse för Statens skolverks arbete. Att förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor och förordningen(1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige ersätts av en ny förordning med gemensamma regler för statsbidrag för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige får i sig antas innebära en förenkling som underlättar Skolverkets arbete. Denna förenkling får dock full effekt först från och med 2019, då inga bidrag längre ska lämnas enligt de övergångsbestämmelser till förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor som föreslagits i avsnitt 2.4.

De nya gemensamma reglerna innebär att huvudmännen ska ansöka om statsbidrag vid två tillfällen varje år och att Skolverket ska fatta beslut om statsbidrag två gånger årligen. Den ökning av arbetsinsatsen som detta kräver torde vara förhållandevis liten. Under åren 2009–2012 lämnades statsbidrag för utlandssvenska elever enligt förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige till mellan elva och nitton huvudmän årligen. Därtill kommer de tre riksinternatskolorna. Det handlar alltså om att fatta ytterligare cirka tjugo beslut per år.

En ny uppgift för Skolverket blir att meddela elevens hemkommun att statsbidrag lämnats om eleven är folkbokförd i Sverige. Kontrollen av om en elev är folkbokförd bör inte medföra någon större kostnad. Endast ett litet antal av eleverna kan förväntas vara folkbokförda i Sverige och det krävs ingen större arbetsinsats för att kontakta en elevs hemkommun.

Sammantaget görs bedömningen att kostnaderna för de tillkommande uppgifterna för Skolverket bör rymmas inom den nuvarande anslagsramen.

3.3 Konsekvenser för kommunerna

Ekonomiska konsekvenser

Kommuner har redan möjlighet att få statsbidrag för utlandssvenska elever som de tar emot i sin skola. Förslagen i denna promemoria innebär dock ett par förändringar av förutsättningarna för att bidrag ska lämnas. Inledningsvis bör det noteras att antalet kommuner som tagit emot bidrag för utlandssvenska elever varit lågt under de senaste åren. Under perioden 2009–2012 har bidrag lämnats till mellan sju och tolv kommuner årligen.

En första förändring rör frågan om vem som ska anses höra till gruppen utlandssvenska elever (se avsnitt 3.2). Denna förändring innebär att statsbidrag kan lämnas för något fler elever än i dag. I vissa situationer kan förslagen därför leda till ökade intäkter för kommunerna. Dessa situationer bedöms dock vara mycket ovanliga.

En andra förändring som berör kommunerna är att ansökan om bidrag ska göras två gånger per år i stället för en gång om året. Att ansökan ska lämnas in två gånger om året innebär inte någon ökning av antalet uppgifter som kommunen måste ta fram som underlag till ansökningarna varje år, eftersom bidraget redan i dag beräknas med utgångspunkt i antalet utlandssvenska elever vid ett givet datum varje termin. Förslaget bedöms därför inte medföra annat än en högst marginell merkostnad.

Kommunerna påverkas även av förslaget att Statens skolverk ska informera hemkommunen varje gång som statsbidrag lämnas för en elev som är folkbokförd i Sverige. Förslaget syftar till att förhindra att hemkommunen lämnar bidrag till skolans huvudman enligt skollagens bestämmelser i sådana fall där huvudmannen uppbär statsbidrag för utbildningskostnaderna för eleven.

Förslagen i avsnittet innebär vidare att Stockholms och Göteborgs kommuner kan få ett något högre statsbidrag för elever på IB-utbildning. Intäktsökningen för kommunerna är dock högst marginell.

I övrigt har förslagen inga ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslagen i denna promemoria medför inga nya åtaganden eller kostnader för kommunerna och bedöms därmed inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

3.4 Konsekvenser för huvudmännen för dagens riksinternatskolor

Genom de föreslagna åtgärderna och med ett oförändrat elevunderlag får huvudmännen för dagens riksinternatskolor minskade intäkter om sammanlagt 12,2 miljoner kronor. För de huvudmän som dessutom tar ut avgifter för utbildning inom skolväsendet innebär förslaget en ytterligare minskning av intäkterna. Beroende på hur stor andel av eleverna vid respektive skola som är utlandssvenska och i vilken mån avgift tas ut för utbildningen kommer huvudmännen att behöva göra mer eller mindre omfattande förändringar för att anpassa sig till den nya situationen. Med hänsyn till detta och till de elever som påbörjar utbildning vid en riksinternatskola före ikraftträdandet föreslås att statsbidrag, för denna elevgrupp, i huvudsak ska lämnas i enlighet med vad som gäller i dag för dessa elever (se avsnitt 2.4).

3.5 Konsekvenser för företag

Förslagen i denna promemoria innebär att alla huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i sin grund- eller gymnasieskola kommer att ha samma möjligheter till statsbidrag för verksamheten. Vidare innebär förslagen att det inte längre kommer att finnas några huvudmän som är undantagna från förbudet att ta ut avgifter för utbildning i grund- och

gymnasieskolan. Förslagen förstärker därmed genomslaget för principen om lika villkor.

De nya reglerna om statsbidrag för kostnader för utbildning för utlandssvenska elever innebär att ansökan om bidrag ska göras terminsvis i stället för en gång om året. Detta innebär en förändring jämfört med i dag, då ansökan görs en gång varje år. Förändringen berör ett förhållandevis litet antal enskilda huvudmän. Utöver huvudmännen för dagens tre riksinternatskolor ansökte fyra enskilda huvudmän om statsbidrag för utlandssvenska elever år 2012. Under de föregående tre åren uppgick detta antal till mellan tre och sex.

Att ansökan ska lämnas in för varje termin innebär inte någon ökning av det totala antalet uppgifter som huvudmännen årligen måste ta fram för att kunna komma i fråga för statsbidrag, eftersom bidragen redan i dag beräknas med utgångspunkt i antalet utlandssvenska elever vid ett givet datum varje termin. Det innebär således endast en mycket marginell ökning av det administrativa arbete som krävs för att statsbidrag ska kunna lämnas. Att även fortsättningsvis låta huvudmännen ansöka om bidrag en gång per år framstår inte som en god lösning, eftersom det antingen förutsätter att bidrag för hela året lämnas först i slutet av detsamma eller att man gör preliminära utbetalningar baserade på förhållandena föregående år med justeringar i efterhand. Den först nämnda lösningen framstår som mindre lämplig med hänsyn till huvudmän som har en hög andel utlandssvenska elever i sin skola, eftersom sådana huvudmän kan påverkas starkt om antalet elever ökar kraftigt en viss termin. Inte heller ett system med preliminära utbetalningar är lämpligt eftersom det i vissa fall skulle kunna leda till att huvudmännen blir återbetalningsskyldiga. Det system som föreslås bedöms vara det mest fördelaktiga, eftersom det medger att bidrag betalas ut i nära anslutning till den period då huvudmännen har kostnader för de berörda eleverna samtidigt som ökningen av administrationskostnaderna i förhållande till ett system där bidrag söks en gång per år är marginell.

3.6 Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

Förslagen i utredningen bedöms inte ha några effekter för jämställdheten och bedöms inte heller påverka könsfördelningen inom de utbildningsformer som omfattas av förslagen till ny reglering.

3.7 Konsekvenser för barn och elever

Som nämnts i avsnitt 3.3 innebär förslagen i promemorian att huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i sin grund- eller gymnasieskola kommer att få bidrag på lika villkor. Vidare innebär förslagen att det inte längre kommer att finnas huvudmän som är undantagna från förbudet att ta ut avgifter för utbildning i grund- och gymnasieskolan. Att bidrag ges på lika villkor och att ingen huvudman har möjlighet att ta ut avgifter för

utbildningen är centralt för att utbildningen ska vara likvärdig, oavsett vilken skola eleven går i. Det är också viktigt för att elever ska ha en reell valfrihet. Förslagen bedöms därför ha positiva konsekvenser för barn och elever.

3.8 Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen bedöms inte få några konsekvenser i förhållande till EU:s regelverk.

4 Författningskommentar

10 kap.

37 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever i fristående grundskolor.

Tredje stycket är nytt och innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för en elev i en fristående grundskola om skolans huvudman får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Bestämmelser om statsbidrag för utbildning i grundskolan för utlandssvenska elever ska enligt förslaget i denna promemoria införas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

11 kap.

36 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever i fristående grundsärskolor.

Tredje stycket är nytt och innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för en elev i en fristående grundsärskola om skolans huvudman får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Bestämmelser om statsbidrag för utbildning i grundsärskolan för utlandssvenska elever ska enligt förslaget i denna promemoria införas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

16 kap.

52 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever på nationella program i fristående gymnasieskolor.

Tredje stycket är nytt och innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för en elev i en fristående gymnasieskola om skolans huvudman får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Bestämmelser om statsbidrag för utbildning i gymnasieskolan för utlandssvenska elever ska enligt förslaget i denna promemoria införas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

17 kap.

31 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparand-utbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever på preparandutbildning i fristående gymnasieskolor.

Det nya tredje stycket motsvarar det nya tredje stycket i 16 kap. 52 §.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

35 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever på programinriktat individuellt val i fristående gymnasieskolor.

Det nya tredje stycket motsvarar det nya tredje stycket i 16 kap. 52 §.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

19 kap.

45 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att lämna bidrag för elever i fristående gymnasiesärkolor.

Tredje stycket är nytt och innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för en elev i en fristående gymnasiesärskola om skolans huvudman får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Bestämmelser om statsbidrag för utbildning i gymnasiesärskolan för utlandssvenska elever ska enligt förslaget i denna promemoria införas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

29 kap.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlandsting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvningsmässig funktionsnedsättning (8 §),
- information om icke skolpliktiga ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §),

– tystnadsplikt (14 §),
– International Baccalaureate (17 §),
– överlämnande av betygshandlingar (18 §),
– informationsskyldighet (19 §), och
– övriga bemyndiganden (20–29 §§).

I paragrafen anges innehållet i kapitlet.

Ändringen görs eftersom bestämmelserna om riksinternatskolor i 29 kap. 15 och 16 §§ upphävs.

17 § En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

I paragrafen regleras hemkommuners skyldighet att betala ersättning för kostnader för utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB-utbildning).

Bestämmelsen i det nya *tredje stycket* innebär att hemkommunen inte är skyldig att betala ersättning för en elev i IB-utbildning om utbildningsanordnaren får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Bestämmelser om statsbidrag för IB-utbildning för utlandssvenska elever ska enligt förslaget i denna promemoria införas i en ny förordning om statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.2.

Referenser

Svensk författningssamling (SFS)

SFS 1985:1100. Skollag.

SFS 1991:481. Folkbokföringslag.

SFS 1993:795. Förordning om statsbidrag till avgifter till International Baccalaureate Office.

SFS 1996:565. Förordning om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige.

SFS 2000:655. Studiestödsförordning.

SFS 2010:800. Skollag.

SFS 2011:525. Förordning om statsbidrag till riksinternatskolor.

SFS 2012:109. Lag om ändring i skollagen (2010:800).

SFS 2013:148. Förordning om ändring i studiestödsförordningen (2000:655).

Statens skolverks författningssamling (SKOLFS)

SKOLFS 2002:7. Förordning om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna

SKOLFS 2013:1. Statens skolverks föreskrifter om vissa belopp för elever vid fristående gymnasieskolor (riksprislistan) och gymnasiesärskolor, internationella skolor samt ersättning för visst stöd på introduktionsprogrammet avseende 2013.

Propositioner

Kungl. Maj:ts proposition 1970:53. Angående riksinternatskolor.

Regeringens proposition 2004/05:19. Beskattning av utomlands bosatta.

Övrigt

Kammarrätten i Stockholm, dom den 22 november 2013 i mål nr 6413–15-13.

Regeringens beslut den 20 december 2011, U2000/3519/G, U2001/1897/G och U2001/3653/G.

Regeringens regleringsbrev för budgetåret 2011 avseende Statens skolverk, U2011/7200/S.

Regeringens regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Statens skolverk, U2012/7265/S.

SOM-institutet, Svenskar bosatta utomlands, rapport nr 2012:09.

Statens skolverk, Utlandssvenska barn och ungdomar vid riksinternat, kommunala och fristående skolor i Sverige, Slutrapport, dnr 97:811.

Statens skolverk, Information om statsbidrag för utlandssvenska elever, elever vid riksinternatskolor och IB-elever, 2004-04-23.

UTBILDNINGS- OCH
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Handläggare
Björn Bylund

Datum
2014-03-24

Diarienummer
UAN-2014-0183

Utbildningsdepartementet

Remissvar angående Utbildningsdepartementets promemoria Riksinternatskolor (Dnr U2014/2011/GV)

Uppsala kommun har inbjudits att lämna synpunkter på Utbildningsdepartementets förslag gällande Riksinternatskolor. Då Uppsala kommun har två nämnder som ansvarar för skolfrågor lämnas svar från båda dessa nämnder. Detta är utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens – som ansvarar för gymnasieskolan – svar.

Uppsala kommun tillstyrker det förslag till författningsändringar som presenteras.

Uppsala kommun tillstyrker att riksinternatskolorna ges samma ställning som andra fristående skolor, då det ligger väl i linje med skollagens princip om lika villkor. Det gäller även förslaget om att särskilda bidrag som lämnas för verksamheten vid dessa skolor tas bort.

Uppsala kommun tillstyrker också förslaget om införandet av ett enhetligt system för statsbidrag till utlandssvenska elevers skolgång i Sverige och att Skolverket får i uppdrag att informera hemkommunerna om de fall där statsbidrag lämnas för elever, då det minskar hemkommunens administration och kostnad.

Uppsala kommun föreslår att avstämningsdatum för statsbidrag ändras från 1 till 15 september för att synkroniseras med avstämningsdatum för interkommunala ersättningar.

Uppsala kommun tillstyrker att en ändring görs i skollagen gällande internatverksamhet så att det klargörs när internatboenden och skolverksamhet hör samman. Ett förtydligande om att åtgärder mot kränkande behandling gäller såväl i skolan som i elevhemsboenden med nära anknytning till skolverksamheten skulle stärka elevernas trygghet och underlätta för huvudmannen att hantera frågor om eventuella kränkningar konsekvent. Kommunen vill dock påtala att frågan om internatboenden är komplex och visar nedan hur frågan om elevhemsboende ser ut i Uppsala.

I Uppsala kommun finns drygt 200 gymnasieelever som bor i elevhem, som drivs av Uppsala gymnasieboende AB, som är ett privatägt företag och där verksamheten sker i entreprenad-form på uppdrag av Uppsala kommun.

Postadress: Uppsala kommun, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden • 753 75 Uppsala
Besöksadress: • Telefon: 018 - 727 00 00 (växel) • Fax: 018 – 727 86 50
E-post: utbildnings-arbetsmarknadsnamnden@uppsala.se
www.uppsala.se

Uppsala gymnasieboende är elevhem för de elever i Uppsala som behöver bo inackorderade i kommunen för att gå på gymnasieskola. Majoriteten av dessa elever går i kommunala skolor, men där finns också elever som går i fristående skolor. Som ett led i att säkerställa boendets kvalitet och elevernas trygghet gör kommunen uppföljning av boendet, dels genom det avtal som skrivits mellan kommunen och företaget, dels genom enkät till de boende där frågor bland annat ställs om det sker kränkningar på boendet och huruvida personalen exempelvis hjälper till att lösa konflikter vid boendet. Kontinuerliga kontakter sker mellan kommunen som beställare och entreprenören. Entreprenören har också direktkontakt med skolorna där de boende har sin skolgång. Kontakterna avser dels avstämning av att allt fungerar, och dels kontakter för att lösa eventuellt uppkomna problem. Frågor kan också aktualiseras av de boende eller deras föräldrar. Förutom att varje skola tar ansvar för sina elever har kommunen således valt att också ta ett övergripande ansvar för verksamheten för att stärka elevernas trygghet. Huvudsyftet med boendet är att ge gymnasieelever från andra kommuner som studerar vid gymnasieskolorna i Uppsala ett boende som är tryggt och ändamålsenligt för den enskilde eleven, vårdnadshavare och gymnasieskolorna, för att ge eleverna bästa möjligheter till ett gott studieresultat.

Kommunen har inget att invända mot att ansökan om bidrag för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige ska göras två gånger per år.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare